טוב ברוך. הבונע קודם שטעם מן הפרוסה בנע ממנה והוציא לחי שאלנו וא"ל "טוב מפרוסה הברכה" אף על פי שסח בינתים אין צריך לחזור לברך ואף על גב דשיחה הוא הפסקה כדאמרינן במנחות (פרק ג' דף לו.) "סח בין תפילין לתפילין צריך לברך" וכן בכסוי הדם,

*[חולין פח.] "כך שיחה ערב ברכה ולא מפסקא: הכיאו מלח. נמי אין צריך לברך אאף זו צורך ברכה שהיא פרוסה של ברכה נאכלת בטעם: גביל לתורי. גביל את המורסן במים לצורך השוריים: ובלע לה להדיא. כלומר מיד ולא המתין למלח ולפתן: בשם. מכוב כמו *בושם רבבו (תופיסים ה) כלומר פת נקיה היא זו אין צריכה לפתן: אין מי רגלים כלים. מן הגוף אלא ביאיבה לפי שבהקלות קרוב לפיסוק הוא דומה שלא יפלו נעלות על רגליו ומפסיק: בעפר תיחות. ליכא נעלות: אסכרה. בו"ן מלאכ"ט: המקפה אכילתו במים. שוהה מים הרבה אחר אכילתו עד שאכילתו נפה במים "ונלף הברזל" מתרגמינן וקפא פרזלא (מלכים ב ו): מונע אסכרה. שהחולי בא מחמת עצור בני מעיס והעדשים משלגלים: קלת. רבותינו מפרשים ביי"ל בלע"ז אבל אני שמעתי מין זרעים שזורעין אותו בארץ ישמעאל: למזרח גורנו. של קלח ברוח מערבית רוח לחה ומתוקה היא ומכנסת הריח בתוך הגוף: הא בריחו הא בטעמו. הריח קשה והטעם טוב: מדבקא ליה. בריפתא עד שקלנו הטעם: ומקלפא ליה. בשביל הריח: כל יום ויום. בשבת מעין שבת ביום טוב מעין יו"ט: כלי מלא. אדם חכם: אם שמוע. פעם אחת סופך שתטה אזן פעם אחרת: אם תשמע ביום. שבתים ושלשת מה שבשמעת אשתקד דעיקר אילן ארעא היא. דעיקר כל הפירות היא הארץ והכל גדל הימנה: יבש המעין ונקצץ האילן. היה לו בית השלחין וכו מעין שהוא משקהו ממנו וקצר בכורים ממנו ואחר כך יבש המעין וכן שדה האילן ונקצץ בכורים ממנו ואח"כ נקצץ האילן: מביא ואינו קורא. שאינו יכול לומר "מן האדמה אשר נתתה לי" דכיון דיבש המעין ונקצץ האילן ממנה בטלה לה ארעא: מביא וקורא. שהארץ היא עיקר: שהוא הביא יללה. וזה הביא מיתה: שאין הינוק יודע לקרות אבא ואמא. וזה נקרא עץ הדעת: נווזא. העגלה של עץ: מפיק. פירי אחרינו: מון

[נלקמן מז:] [ספכה כלה]

אמר רב "טול ברוך, טול ברוך" אינו צריך לברך, הבא מלח, הבא לפתן צריך לברך ור' יוחנן אמר אפי' "הביאו מלח, הביאו לפתן" נמי א"צ לברך "גביל לתורי, גביל לתורי" צריך לברך ורב ששת אמר אפילו "גביל לתורי" נמי אינו צריך לברך דאמר *רב יהודה אמר *רב [ג] אסור לאדם *שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו שנא' "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" והדר "ואכלת ושבעת": אמר רבא בר שמואל משום רבי חייא "אין הבוצע רשאי לבצוע עד שיביאו מלח או לפתן לפני כל אחד ואחד, רבא בר שמואל אקלע לבי ריש גלותא אפיקו ליה ריפתא ובצע להדיא אמרו ליה הדר מר משמעתיה? אמר להו "לית דין צריך בשש: ואמר רבא בר שמואל משום רבי חייא * "אין מי "רגלים כלים אלא בישיבה, אמר רב כהנא ובעפר תיחוה אפילו בעמידה, ואי ליכא עפר תיחוה יעמוד במקום גבוה וישתין למקום מדרון: ואמר רבא בר שמואל משמיה דר' חייא "אחר כל אכילתך אכול מלח, ואחר כל שתייתך שתה מים ואי אתה נזוק תניא אידך "אחר כל אכילתך אכול מלח ואחר כל שתייתך שתה מים ואי אתה נזוק תניא אידך "אכל כל מאכל ולא אכל מלח שהה כל משקין ולא שתה מים: ביום ידאג מן ריח הפה, ובלילה ידאג מפני אסכרה: ת"ר המקפה אכילתו במים אינו בא לידי חולי מעים "וכמה? אמר רב חסדא קיתון לפת. אמר רב מרי א"ר יוחנן הרגיל בעדשים אחת לשלשים יום מונע אסכרה מתוך ביתו "אבל כל יומא לא, מ"ט? משום דקשה לריח הפה, ואמר רב מרי אמר רבי יוחנן הרגיל בחרדל אחת לשלשים יום מונע חלאים מתוך ביתו "אבל כל יומא לא, מ"ט? משום דקשה לחולשא דלבא. אמר רב חייא בר אשי אמר רב הרגיל בדגים קטנים אינו בא לידי חולי מעים ולא עוד * אלא שדגים קטנים מפרין ומרבין ומברין כל גופו של אדם. א"ר חמא ברבי חנינא *הרגיל בקצח אינו בא לידי כאב לב מיתיבי רשב"ג אומר קצח אחד ששים סמני המות הוא והישן למזרח גרנו דמו בראשו לא קשיא הא בריחו הא בטעמו, אימה דרבי ירמיה אפיא ליה ריפתא ומדבקא ליה ומקלפא ליה: ר' יהודה אומר בורא מיני דשאים: א"ר זירא ואיתימא *ר' חיננא בר פפא "אין הלכה כרבי יהודה *"וא"ר זירא ואיתימא ר' חיננא בר פפא מ"ט דרבי יהודה? אמר קרא "ברוך ה' יום יום" וכי ביום מברכין אותו ובלילה אין מברכין אותו אלא לומר לך כל יום ויום תן לו מעין ברכותיו הכא נמי כל מין ומין תן לו מעין ברכותיו. *"וא"ר זירא ואיתימא ר' חיננא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם: מדת בשר ודם כלי ריקן מחזיק מלא אינו מחזיק, אבל הקב"ה אינו כן מלא מחזיק, ריקן אינו מחזיק שנאמר "ויאמר אם שמוע תשמע" אם "שמוע תשמע, ואם לאו לא תשמע ר"א אם שמוע בישן תשמע בחדש, ואם יפנה לבבך שוב לא תשמע: מתני' "ליבוש פרי האילן "בורא פרי האדמה" יצא, ועל פירות הארץ "בורא פרי העץ" לא יצא, ועל כולם *אם אמר "שהכל נהיה בדברו" יצא: גמ' מאן תנא דעיקר אילן=ארעא היא? אמר רב נחמן בר יצחק ר' יהודה היא דתנן * "יבש המעין ונקצץ האילן מביא ואינו קורא ר' יהודה אומר מביא וקורא: על פירות הארץ וכו': פשיטא? א"ר נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא לר' יהודה דאמר חטה מין אילן היא דתניא *"אילן שאכל ממנו אדם הראשון רבי מאיר אומר גפן היה שאין לך דבר שמביא יללה על האדם אלא יין שנאמר "וישת מן היין וישכר רבי נחמיה אומר תאנה היתה שבדבר *שנתקללו בו נתקנו שנאמר "ויתפרו עלה תאנה" ר"י אומר חטה היתה שאין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן" ס"ד אמינא דאיל ואמר רבי יהודה חטה מין אילן היא ליברך עליה בורא פרי העץ קמשמע לן דליכא מברכינן בורא פרי העץ היכא דכי שקלת ליה לפירי איתיה לגווזא והדר מפיק אבל

[ברכות]

Berachot Tom I

[חולין פח.]

גיטין סב.

[ע' תוס' יומא ל. ד"ה מעוס]

[ועי' תוס' ברכות ח. ד"ה בחלון וכו']

[סוף פ"ה]

הגהות הב"ח

(ח) תוס' ד"ה לחיטים וכו' מיני דשאין הן ומיהו:

מבנה

מאמרות בדברי מצון ובריאות

מבנה

מאמרות על ר' ינאי

סוכה מז.

גליון השי"ס

גמ' מ"ד אחיל ואר"י מטה מין אילן. ע' שבת דף ס"ו ע"א תוס' ד"ה כוורת:

נוסחא

כלל הקובץ אחר מברכים הדשן ולא הזכרתי ב' הזכרתי נזרות שונות בהלן שאכל ממנו אדם הראשון

עד א במיי' פ"ח מהל' ברכות הל' ח סמג עשין כז טוש"ע או"ח סי' קפז סעיף ו וסימן כז סעיף ג:

[ב] מיי' פ"ט מהלכות עבודים הל' ח סמג עשין סז וז"ל ומקדימין מזון הבהמות ועבדים לסעודת עצמו הרי הוא אומר כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גברתה וע"ש]: עה ג ד מיי' פ"ז מהל' ברכות הלכה ג סמג עשין כז טוש"ע או"ח סי' קפז סעיף ה:

[נגיעין אחת שיטעם כלום עד שיתן הבי' וכן אחת בבי"ף ובבל"ש]

עו ה מיי' פ"ד מהל' תפילין הל' יח טוש"ע או"ח סי' ג סעיף יג:

עז ו ז שו"ע או"ח סי' ע"ל רבא קע סעיף כב בהגה וטוש"ע סי' קעט סעי' ו:

עח ח מיי' פ"ד מהל' דעות הלכה ב:

עט ט י שם הלכה ע:

פ כ מיי' פ"ח מהלכות ברכות הלכה ל סמג עשין כז טוש"ע או"ח סי' רה סעיף ל:

פא ל מיי' שם הלכה י וסמג שם טוש"ע או"ח סי' רו סעיף ל:

פב מ מיי' פ"ד מהל' בכורים הלכה יב:

פג נ טוש"ע או"ח סי' רג סעיף ב:

[ועי' תוס' ברכות ח. ד"ה בחלון וכו']

נוסחא/מבנה

מאמרות בדברי מצון ובריאות

מבנה

מאמרות על ר' ינאי

נוסחא

כלל הקובץ אחר מברכים הדשן ולא הזכרתי ב' הזכרתי נזרות שונות בהלן שאכל ממנו אדם הראשון

נזרות בדברי הפיין בי' ברכות המ"ג ר"ל ר' ינאי הפת

* ראה ראש הגיה כי בוטל אלי ר' ר' ר'

ורבי יוחנן אמר אפי' פת ויין. וכן הלכה דרב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן וכ"ש לגבי רב הונא שהיה תלמידו של רב: **נימא** רב הונא כר' יוסי. ור"ת היכי מצי סובר רב הונא כר' יוסי הא רב הונא מודה בשאר דברים חוץ מפת ויין שאם אמר "שהכל" דילא ואילו ר' יוסי סבר דלא יצא דכל המשנה ממטבע כו' דמצי למימר דאפי' ר' יוסי לא קאמר "לא יצא" אלא "בברוך המקום" שאינה ברכה כלל אבל "בשהכל" מודה: **אמר** אביי כוותיה דרב מסתברא כו' דריש מסתברא כוותיה ומיהו לרב אלפס פסק כר' יוחנן וכן פסק ר"י דכל ברכה שאין בה מלכות שמים אינה ברכה ולכך היה אומר ר"י שאם היה מדלג מלכות של ברכת המוציא שצריך לחזור ולברך ואפי' לגב חיבה "העולם" כלבד דמלך לבד איכא מלכות, וברכות של שמונה עשרה אין בהן מלכות דאין בפסיחה, ובחתימה אין שייך מלכות, אבל "אלהי אברהם" הוי כמו מלכות דאברהם אביו המליך הקב"ה על כל העולם שהודיע מלכותו, ומשין שבע דמלאי בשבת הוא ויש בה "אל הקדוש" אין כמוהו" הייגו כמו מלכות כמו "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד" דהוי במקום מלכות *ולפי מה דפריש דכל היכא דכתיב "אלהי אברהם" הוי כמו מלכות ניחא, ולר' יוחנן לא קשיא דלא (ה) תני מלכותך דאמר כרוכלא כל האי לימי ולזיל: אבל

אבל היכא דכי שקלת ליה לפירי ליתיה לגווזא דהדר מפיק לא מברכינן עליה בורא פרי העץ אלא בפה"א: ועל כולן אם אמר שהכל וכו': אתמר רב הונא אמר חוץ מן הפת ומן היין ורבי יוחנן אמר אפי' פת ויין נימא כתנאי *"ראה פת ואמר "כמה נאה פת זו ברוך המקום שבראה" יצא, ראה תאנה ואמר "כמה נאה תאנה זו ברוך המקום שבראה" יצא דברי ר' מאיר, ר' יוסי אומר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בברכות לא יצא ידי חובתו נימא רב הונא דאמר כר' יוסי ור' יוחנן דאמר כר' מאיר? אמר לך רב הונא אנא דאמרי אפי' לר' מאיר עד כאן לא קאמר ר' מאיר התם אלא היכא דקא מדכר שמיה דפת אבל היכא דלא קא מדכר שמיה דפת אפילו ר' מאיר מודה ור' יוחנן אמר לך אנא דאמרי אפילו לרבי יוסי עד כאן לא קאמר ר' יוסי התם אלא משום דקאמר ברכה דלא תקינו רבנן אבל אמר "שהכל נהיה בדברו" דתקינו רבנן אפילו ר' יוסי מודה. בנימין רעיא כרך ריפתא ואמר "ברוך מריה דהאי פיתא" אמר רב יצא, ואמר רב כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה? דאמר "ברוך רחמנא מריה דהאי פיתא" והא בעינן שלש ברכות? מאי "ויצא" דקאמר רב נמי – יצא ידי ברכה ראשונה, מאי

חוץ מן הפת ומן היין. כדתמרינן לקמן (דף מב.) שגורס ברכות הרבה לעצמו בקלום ובהבדלה ובברכת חתנים: ידי ברכה ראשונה. ברכת הזן: פרשת סוטה. כשהכהן מקביעה: וידוי מעשר. בערתי הקדש מן הבית (דברים כו): מלברכך. ברוך אשר קדשנו תורה אור במצותיו וצונו להפרים תרומה ומעשר: **מתני'** הטובלות. מפרש בגמ': גובלי. חגבים טהורים: מין קללה. חומץ וגבלות וגובלי על ידי קללה הן באין: **גמ'** שהקרים. בוטי"ל בלע"ז: מיכלא רבו מתרעל. מלחלוחית הארץ הם גדלים על הטעים ועל הכליס: בושלי כמרא. כמו שרופי חמה שבשלם ומרפס החוס ויבשו ותמרים הם. כמרא חוס כמו מכמר בשרא (פסחים דף נה.): תמרי דזיקא. שהרוח משירן: אשארא. לחומן וגובלי פליג ר' יהודה: פרי העץ בעי ברוכי. שהרי לא נשתנו לקלקול: הקלים שבדמאי. פירוש שהקלו חכמים בדמאי שלהן שהלוקחן מעם הארץ אין צריך לעשרן. אלו הן: השיתין כו'. שאינן תשובים ואין עשר"ם עליהם מלעשרן: טולשי. קולמשי: שילהי גופני. עגבים שהוויות הא ודאן. אם יהוא שלא הופרש מהן מעשר: שעשאן גורן. הטעי לו מי שלקטן העמיד מהן ערימת כרי: הלקט והשכחה והפאה. אע"פ שפטורים מן המעשר לקטן עני ושעשאן גורן הוקבעו למעשר מדרבנן דמאן דחזי סבר שתבואת קרקעו היא: בשלמא

מסורת הש"ס

* וכן מוכח [ע"ז ל:] מן תוס' דה מאיר

נוסח המברך בנוסח טוהר מן המקובל

* ולא מאי אחר דכוותיה דבר מאיר

הגהות הגר"א

[ה] גמ' מין תאיני. ל"ל תאיני מווכפת: [ג] שם תאיני. ל"ל מין תאיני: [ד] שם דוגלי. ל"ל תאיני דולגא:

** ואשאר טוב בתוך מלכות פסיקוס מ"מ נחת בתוכות

[עמ"ס תוס' לקמן מט. ד"ס כרוך]

[ר"ס לב:]

* יש לשאול לדבריהם מאן דאמר הכא - מלוכה לא ביד הכא "ר' יוחנן תני ..."

נוסח הברכה בריך טיפא דו:

ו) הש"ס – לבלי

2) מלבוש – ספרי ס' כי תבא

[כ"ס כגי' גם ברא"ש. ובהגהת הרש"ל לתמנס מתר ד"ס אמר אביי מתר דעמעמע דלא נרסינן]

נוסח הברכות "שהכל ומיני קללה"

נוסח הגבלות מבנה

ב שלמים לבור יש איזו הגבלות חולקים ר"מ ור' אילעא

הסבר המינים המוזכרים במ' בתוספות

[עמ"ס תוס' לקמן מט. ד"ס כרוך]

[ר"ס לב:]

[לעיל יב.]

[לקמן מט.]

דברים ט

[ר"ס כגי' גם ברא"ש. ובהגהת הרש"ל לתמנס מתר ד"ס אמר אביי מתר דעמעמע דלא נרסינן]

דברים ט

קמשמע לן – אע"ג דאמרה בלשון חול תנינא *ואלו נאמרים בכל לשון פרשת סוטה וידוי מעשר וקריאת שמע ותפלה וברכת המזון אצטריך, סד"א הני מילי דאמרה בלשון חול כי היכי דתקינו רבנן בלשון קדש אבל לא אמרה בלשון חול כי היכי דתקינו רבנן בלשון קדש אימא לא, קמ"ל: נופא *אמר רב °כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה *ורבי יוחנן אמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה אמר אביי כוותיה דרב מסתברא *דתניא לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי לא עברתי מלברכך ולא שכחתי מלהזכיר שמך עליו ואילו מלכות לא קתני *ור' יוחנן תני ולא שכחתי מלכותך עליו: **מתני'** *ועל דבר שאין גדולו מן הארץ אומר "שהכל נהיה בדברו" *ר' יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו. היו לפניו מינין הרבה ר' יהודה אומר אם יש ביניהן מין שבעה עליו הוא מברך והב"א מברך על איזה מהן שירצה: **גמ'** תנו רבנן °על דבר שאין גדולו מן הארץ אומר "שהכל נהיה בדברו", על החלב ועל הביצים ועל הגבינה אומר "שהכל" *על הפת שעפשה ועל היין שהקרים ועל התבשיל שעבר צורתו אומר "שהכל" *על המלח ועל הזמית ועל במהין ופטריות אומר שהכל למ"ר דכמהין ופטריות לאו גדולי קרקע נינהו והתניא *הנודר מפירות הארץ אסור בפירות הארץ ומותר בכמהין ופטריות, ואם אמר "כל גדולי קרקע עלי" אסור אף בכמהין ופטריות מירבא רבו מארעא, מינקי לא ינקי מארעא, והא "על דבר שאין גדולו מן הארץ" קתני "תני "על דבר שאין יונק מן הארץ": ועל הגובלות: מאי גובלות? ר' זירא ור' אילעא חד אמר בושלי כמרא וחד אמר תמרי דזיקא תנן ר' יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו בשלמא למ"ד בושלי כמרא היינו דקרי ליה "מין קללה" אלא למאן דאמר תמרי דזיקא מאי "מין קללה" אשארא איכא דאמרי בשלמא למאן דאמר בושלי כמרא היינו דמברכינן עלייהו שהכל אלא למ"ד תמרי דזיקא פרי העץ מבעי ליה לברוכי אלא גובלות סתמא ב"ע לא פליגי דבושלי כמרא נינהו כי פליגי בגובלות תמרה *דתנן הקלין שבדמאי השיתין והרימין והעוזרדין (ה) בנות שוח ובנות שקמה וגופנין ונצפה ונובלות תמרה שיתין אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מין תאנים [ה] (ג) רימין בר בר חנה א"ר יוחנן דובלי [ג] (ד) גופנין שילהי גופני נצפה פרחה נובלות תמרה ר' אילעא ור' זירא חד אמר בושלי כמרא וחד אמר תמרי דזיקא בשלמא למ"ד בושלי כמרא היינו דקתני הקלין שבדמאי ספיקן הוא דפטור הא ודאן חייב, אלא למאן דאמר תמרי דזיקא ודאן חייב, הפקרא נינהו הכא במאי עסקינן שעשאן גורן *דא"ר יצחק א"ר יוחנן משום ר' אליעזר בן יעקב °הלקט והשכחה והפאה שעשאן גורן הוקבעו למעשר איכא דאמרי בשלמא

מסורת הש"ס

* תוס' דה מאיר

* אמרת הסוגר"מ: נזלן כדי לראות ע"ז יד. [ופ' מ"ד בתוס' שם] הרקודה הרקיקות - גובלות תמרה

סוטה מג.

מתרצאת העלין עד הפנים ג' יום מן הפנים ועד השיתין הגובלות ג' יום ומן השיתין ועד התאנים ג' יום:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' והעוזרדין. נ"ב בתוספ' פ' תכיח פרש"י שפילינ"ג בלשון אשכנז: (ב) שם שיתין אמר רבה נ"ב חנה מ"ר יוחנן מין תאנים נ"ב פי' תאנים מדבריות. נ"ב פירוש תאוכלת. (ג) שם תאיני מווכפת. נ"ב פירוש הגדלים מע' גנים לג' גנים ומתגדלים ביערים: (ד) שם דוגלי. נ"ב פירוש תאנה המוכרכת בערמון ופירוש פרחה עיין לעיל דף נ"ז ע"א: (ה) תוס' ד"ס אמר וכו' דלא כתיב ומלכותך עליו דאמרו

גליון הש"ס

גמ' כל ברכה שאין בה הזכרת השם. עי' לקמן דף נ"ד ע"ב תוס' ד"ס פטריתן: רש"י ד"ס הלקט וכו' ועשאן גורן. ע' בב"ק דף נ"ד ע"א בפירש"י ד"ס מרמו:

בשלמא למ"ד תמרי דזיקא היינו דהכא קרי לה נובלות סתמא ותתם קרי לה תמרה אלא למ"ד בושלי כמרא ניתני אידי ואידי נובלות תמרה או אידי ואידי נובלות סתמא קשיא: היו לפניו מינין הרבה כו': אמר עולא מחלוקת בשברכותיהן שוות: דרבי יהודה סבר מין שבעה עדיף ורבנן סברי מין חביב עדיף אבל בשאין ברכותיהן שוות דר"ה מברך על זה וחוזר ומברך על זה מיתיבי היו לפניו צנון וזית מברך על הצנון ופוטר את הזית הב"ע בשהצנון עיקר אי הכי אימא סיפא ר' יהודה אומר מברך על הזית שהזית ממין שבעה (ל) לית ליה לר' יהודה הא דתנן *כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוטר את הטפלה וכי תימא ה"נ דלית ליה והתניא רבי יהודה אומר אם מחמת צנון בא הזית מברך על הצנון ופוטר את הזית לעולם בצנון עיקר עסקינן וכי פליגי רבי יהודה ורבנן במילתא אחריתי פליגי וחסורי מחסרא והכי קתני היו לפניו צנון וזית מברך על הצנון ופוטר את הזית בר"א כשהצנון עיקר אבל אין הצנון עיקר ד"ה מברך על זה וחוזר ומברך על זה, ושני מינין בעלמא שברכותיהן שוות מברך על איזה מהן שירצה רבי יהודה אומר מברך על הזית שהזית ממין שבעה פליגי בה רבי אמי ורבי יצחק נפחא: חד אמר מחלוקת בשברכותיהן שוות דרבי יהודה סבר מין שבעה עדיף ורבנן סברי מין חביב עדיף אבל בשאין ברכותיהן שוות דברי הכל מברך על זה וחוזר ומברך על זה וחד אמר אף בשאין ברכותיהן שוות נמי מחלוקת בשלמא למאן דאמר בשברכותיהן שוות מחלוקת שפיר אלא למאן דאמר בשאין ברכותיהן שוות פליגי במאי פליגי? א"ר ירמיה להקדים דאמר רב יוסף ואיתימא רבי יצחק כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה שנאמר ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש ופליגא דרבי חנן דא"ר חנן *כל הפסוק כולו לשיעורין נאמר חטה דתנן *הנכנס לבית המנוגע וכליו על כתפיו וסנדליו וטבעותיו בידיו הוא והן טמאין מיד היה לבוש כליו וסנדליו ברגליו וטבעותיו באצבעותיו הוא טמא מיד והן טהורין *עד שישהא בכדי אכילת פרס (ג) פת חטין ולא פת שעורין מיסב ואוכלן בלפתן שעורה דתנן *עצם כשעורה ממטמא במגע ובמשא ואינו ממטמא באהל גפן כדי רביעית יין לנזיר תאנה כגרוגרת להוצאת שבת רמון כדתנן כל כלי בעלי בתים שיעורן

אבל בשאין ברכותיהן שוות. פירש"י כגון צנון וזית ושוב אין כאן מחלוקת כיון שאין האחד פוטר את חבירו אפי' (ג) ר' יהודה מודה דאין עדיפות בשבעת המינים אלא מברך על איזה שירצה אחלה החביב לו ואחר כך יברך על השני וכן יש לפרש דרבי יהודה מודה לחכמים הואיל ולא פי' הגמ' מוקב שלאמר שיחיד מודה לרבים ולא רבים מודים ליחיד והקשה רש"י ולבריך על הצנון ולפטר את הזית דהא תנן לעיל בריך על פירות האילן ב"ש האדמה יצא ופירך דשאני התם שאין שם אלא חד מינא ומעה ובריך ב"ש האדמה אבל הכא כשבריך ב"ש האדמה על הצנון לא פטר את חבירו שהוא ב"ש הצנון אפי' בדיעבד ול"ת הא אמרי לעיל (דף נמ.) גבי עובדא דבר קפרא דברכת בורא פרי האדמה חביבא טפי משהכל לפי שמבורכת טפי מ"כ גם ב"ש הצנון חביבא טפי מברכה ב"ש האדמה וי"ל דלא חביב ב"ש הצנון כל כך מב"ש האדמה כמו שחשוב ב"ש האדמה משהכל ומ"ש בהלכות גדולות דב"ש הצנון תקדים לב"ש האדמה דמבורכת טפי היינו לפי המסקנא דלקמן דפליגי בשאין ברכותיהן שוות וקי"ל כר' יהודה אבל להאי לישנא דאמרי' דלא פליגי בשאין ברכותיהן שוות לא מחוקק פסק דהלכות גדולות כדפירשנו לעיל: מיתיבי היו לפניו צנון וזית מברך על הצנון וכו'. ופריך אלמא דמברך ב"ש האדמה אפילו לפטור ב"ש הצנון אפילו לגבי זית שהוא משבעת המינים וכ"ש קליות שהן כמו כן משבעת המינין דמברך עליהן ב"ש האדמה לפטור את *התפוחים לכן צריך להגהיג הכי כדפרישית *לעיל בשאין ברכותיהן שוות כמו תפוחים וקליות: א"ר ירמיה להקדים דא"ר יוסף וכו'. פירש"י והר"י לפי גרסא זו אתיא הא דאמר רב יוסף כל המוקדם כר' יהודה דוקא אבל ר' שמעון גרים אמר רב יוסף וכו' ואתיא אליבא דרבנן ומיירי שאין חביבין זה מזה דהא אזלינן בתר מוקדם דאי בחביבין פשיטא דחביב קודם דהא אפי' בשאר מינין לגבי שבעת המינין אמרי רבנן דמברך על איזה שירצה ומילתא דרב יוסף מילתא באפי נפשה ולא נהירא דבסמוך משמע דגרס דאמר רב יוסף ואתיא כר' יהודה דוקא דקאמר רב חסדא ורב המנונא הוו יתבי בסעודתא וכו' א"ל לא סבר לה מר להא דרב יוסף דאמר כל המוקדם וכו': במאי פליגי. כלומר מאי טעמא דר' יהודה דאמר שבעת המינין עדיף מאי עדיפות שייכא בהו אחר שאין יכולין לפטור שאר מינין ומשני דהעדיפות הוי מן ההקדמה: גפן כדי רביעית יין וכו'. פי' אם אכל עגין או גולבן כדי רביעית יין חייב אבל אם אכל מהן כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולכין בקל חוץ מן הכלי אבל כי משערין ביין לריך שיעורא תפי שהיין הוא עב ומחזיק גודש קלת קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה (ד) יוצא יותר מרביעית*: כלי בעלי בתים. גבי כלי עץ מתניתין

מחלוקת כיון שאין האחד פוטר את חבירו אפי' (ג) ר' יהודה מודה דאין עדיפות בשבעת המינים אלא מברך על איזה שירצה אחלה החביב לו ואחר כך יברך על השני וכן יש לפרש דרבי יהודה מודה לחכמים הואיל ולא פי' הגמ' מוקב שלאמר שיחיד מודה לרבים ולא רבים מודים ליחיד והקשה רש"י ולבריך על הצנון ולפטר את הזית דהא תנן לעיל בריך על פירות האילן ב"ש האדמה יצא ופירך דשאני התם שאין שם אלא חד מינא ומעה ובריך ב"ש האדמה אבל הכא כשבריך ב"ש האדמה על הצנון לא פטר את חבירו שהוא ב"ש הצנון אפי' בדיעבד ול"ת הא אמרי לעיל (דף נמ.) גבי עובדא דבר קפרא דברכת בורא פרי האדמה חביבא טפי משהכל לפי שמבורכת טפי מ"כ גם ב"ש הצנון חביבא טפי מברכה ב"ש האדמה וי"ל דלא חביב ב"ש הצנון כל כך מב"ש האדמה כמו שחשוב ב"ש האדמה משהכל ומ"ש בהלכות גדולות דב"ש הצנון תקדים לב"ש האדמה דמבורכת טפי היינו לפי המסקנא דלקמן דפליגי בשאין ברכותיהן שוות וקי"ל כר' יהודה אבל להאי לישנא דאמרי' דלא פליגי בשאין ברכותיהן שוות לא מחוקק פסק דהלכות גדולות כדפירשנו לעיל: מיתיבי היו לפניו צנון וזית מברך על הצנון וכו'. ופריך אלמא דמברך ב"ש האדמה אפילו לפטור ב"ש הצנון אפילו לגבי זית שהוא משבעת המינים וכ"ש קליות שהן כמו כן משבעת המינין דמברך עליהן ב"ש האדמה לפטור את *התפוחים לכן צריך להגהיג הכי כדפרישית *לעיל בשאין ברכותיהן שוות כמו תפוחים וקליות: א"ר ירמיה להקדים דא"ר יוסף וכו'. פירש"י והר"י לפי גרסא זו אתיא הא דאמר רב יוסף כל המוקדם כר' יהודה דוקא אבל ר' שמעון גרים אמר רב יוסף וכו' ואתיא אליבא דרבנן ומיירי שאין חביבין זה מזה דהא אזלינן בתר מוקדם דאי בחביבין פשיטא דחביב קודם דהא אפי' בשאר מינין לגבי שבעת המינין אמרי רבנן דמברך על איזה שירצה ומילתא דרב יוסף מילתא באפי נפשה ולא נהירא דבסמוך משמע דגרס דאמר רב יוסף ואתיא כר' יהודה דוקא דקאמר רב חסדא ורב המנונא הוו יתבי בסעודתא וכו' א"ל לא סבר לה מר להא דרב יוסף דאמר כל המוקדם וכו': במאי פליגי. כלומר מאי טעמא דר' יהודה דאמר שבעת המינין עדיף מאי עדיפות שייכא בהו אחר שאין יכולין לפטור שאר מינין ומשני דהעדיפות הוי מן ההקדמה: גפן כדי רביעית יין וכו'. פי' אם אכל עגין או גולבן כדי רביעית יין חייב אבל אם אכל מהן כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולכין בקל חוץ מן הכלי אבל כי משערין ביין לריך שיעורא תפי שהיין הוא עב ומחזיק גודש קלת קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה (ד) יוצא יותר מרביעית*: כלי בעלי בתים. גבי כלי עץ מתניתין

שיעורן

שיעורן

(ל) גם' ממין שבעה וכי ליה ליה: (ג) שם אכילת פרס תנא פת חטין וכו' ואוכלה בלפתן: (ג) תוס' ד"ה אבל וכו' דאתיא רבי יהודה: (ד) ד"ה גפן וכו' היה כיוצא יותר:

עין משפט נר מצוה

צה א ב מיי' פ"ח מהל' ברכות הל' יג סמג עשין כז טוש"ע או"ח סי' רי"ח סעיף ג: צו ג מיי' וסמג שם טוש"ע או"ח שם סעיף ד: צז ד מיי' פי"ו מהלכות מומאת צרעת הל' ז: צח ה שם הלכה ו: צט ו מיי' פ"ג מהל' מומאות מת הל' ב: ק ז מיי' פ"ה מהלכות מירות הלכה כ סמג נאוין רנ: קא ח מיי' פי"ח מהל' שבת הלכה ג: קב ט מיי' פ"ו מהל' כלים הלכה כ:

נוסח

קנ"מה בברכות אין טבילה - אלא - חב"ב; בהרי יהודאן - מתי חולקים ליהודה ורבנן במשי

הגהות הב"ח

(ל) גם' ממין שבעה וכי ליה ליה: (ב) שם אכילת פרס תנא פת חטין וכו' ואוכלה בלפתן: (ג) תוס' ד"ה אבל וכו' דאתיא רבי יהודה: (ד) ד"ה גפן וכו' היה כיוצא יותר:

מהרש"א

◇ מת' אחרונים - מתי חולקים ליהודה ורבנן במשי

עיין מהרש"ל ומהרש"ל

[גרסא דהך דפריסית סוא סיום דבור תפוס' ומתחיל דבור חדש מן בשין ברכותיהן שליין על הגמ' דלעיל ופי' כמו תפוחים וכו' ותיבת לעיל הוא כמו שליין הכא פעמים כשמתפסנו דבורי תוס' לסורות מקום שוה שייך לעיל ומסתיקים שגו והדפיסו הכל לדבור אחד (וכן הגיה הגאון מהר"ל מווילנא)]

מהרש"ל

△ ב גירסות לפסוק "ארץ חטה ושעורה"

= הבלטה ב המינים

גליון השס

גמ' כל המוקדם בפסוק. עי' מזרי אבן תגינה דף י"ב ע"ב ד"ה ואם תאמר:

(ועי"ע תוס' עירוכין ד. ותוס' סוכה ו.)

(ד) ועי' תוס' עירוכין ד. ותוס' סוכה ו.]

(ד) ד"ה אבל בשאין ברכותיהן שוות. פירש"י כגון צנון וזית ושוב אין כאן מחלוקת כיון שאין האחד פוטר את חבירו אפי' (ג) ר' יהודה מודה דאין עדיפות בשבעת המינים אלא מברך על איזה שירצה אחלה החביב לו ואחר כך יברך על השני וכן יש לפרש דרבי יהודה מודה לחכמים הואיל ולא פי' הגמ' מוקב שלאמר שיחיד מודה לרבים ולא רבים מודים ליחיד והקשה רש"י ולבריך על הצנון ולפטר את הזית דהא תנן לעיל בריך על פירות האילן ב"ש האדמה יצא ופירך דשאני התם שאין שם אלא חד מינא ומעה ובריך ב"ש האדמה אבל הכא כשבריך ב"ש האדמה על הצנון לא פטר את חבירו שהוא ב"ש הצנון אפי' בדיעבד ול"ת הא אמרי לעיל (דף נמ.) גבי עובדא דבר קפרא דברכת בורא פרי האדמה חביבא טפי משהכל לפי שמבורכת טפי מ"כ גם ב"ש הצנון חביבא טפי מברכה ב"ש האדמה וי"ל דלא חביב ב"ש הצנון כל כך מב"ש האדמה כמו שחשוב ב"ש האדמה משהכל ומ"ש בהלכות גדולות דב"ש הצנון תקדים לב"ש האדמה דמבורכת טפי היינו לפי המסקנא דלקמן דפליגי בשאין ברכותיהן שוות וקי"ל כר' יהודה אבל להאי לישנא דאמרי' דלא פליגי בשאין ברכותיהן שוות לא מחוקק פסק דהלכות גדולות כדפירשנו לעיל: מיתיבי היו לפניו צנון וזית מברך על הצנון וכו'. ופריך אלמא דמברך ב"ש האדמה אפילו לפטור ב"ש הצנון אפילו לגבי זית שהוא משבעת המינים וכ"ש קליות שהן כמו כן משבעת המינין דמברך עליהן ב"ש האדמה לפטור את *התפוחים לכן צריך להגהיג הכי כדפרישית *לעיל בשאין ברכותיהן שוות כמו תפוחים וקליות: א"ר ירמיה להקדים דא"ר יוסף וכו'. פירש"י והר"י לפי גרסא זו אתיא הא דאמר רב יוסף כל המוקדם כר' יהודה דוקא אבל ר' שמעון גרים אמר רב יוסף וכו' ואתיא אליבא דרבנן ומיירי שאין חביבין זה מזה דהא אזלינן בתר מוקדם דאי בחביבין פשיטא דחביב קודם דהא אפי' בשאר מינין לגבי שבעת המינין אמרי רבנן דמברך על איזה שירצה ומילתא דרב יוסף מילתא באפי נפשה ולא נהירא דבסמוך משמע דגרס דאמר רב יוסף ואתיא כר' יהודה דוקא דקאמר רב חסדא ורב המנונא הוו יתבי בסעודתא וכו' א"ל לא סבר לה מר להא דרב יוסף דאמר כל המוקדם וכו': במאי פליגי. כלומר מאי טעמא דר' יהודה דאמר שבעת המינין עדיף מאי עדיפות שייכא בהו אחר שאין יכולין לפטור שאר מינין ומשני דהעדיפות הוי מן ההקדמה: גפן כדי רביעית יין וכו'. פי' אם אכל עגין או גולבן כדי רביעית יין חייב אבל אם אכל מהן כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולכין בקל חוץ מן הכלי אבל כי משערין ביין לריך שיעורא תפי שהיין הוא עב ומחזיק גודש קלת קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה (ד) יוצא יותר מרביעית*: כלי בעלי בתים. גבי כלי עץ מתניתין

שיעורן

(ד) ד"ה אבל בשאין ברכותיהן שוות. פירש"י כגון צנון וזית ושוב אין כאן מחלוקת כיון שאין האחד פוטר את חבירו אפי' (ג) ר' יהודה מודה דאין עדיפות בשבעת המינים אלא מברך על איזה שירצה אחלה החביב לו ואחר כך יברך על השני וכן יש לפרש דרבי יהודה מודה לחכמים הואיל ולא פי' הגמ' מוקב שלאמר שיחיד מודה לרבים ולא רבים מודים ליחיד והקשה רש"י ולבריך על הצנון ולפטר את הזית דהא תנן לעיל בריך על פירות האילן ב"ש האדמה יצא ופירך דשאני התם שאין שם אלא חד מינא ומעה ובריך ב"ש האדמה אבל הכא כשבריך ב"ש האדמה על הצנון לא פטר את חבירו שהוא ב"ש הצנון אפי' בדיעבד ול"ת הא אמרי לעיל (דף נמ.) גבי עובדא דבר קפרא דברכת בורא פרי האדמה חביבא טפי משהכל לפי שמבורכת טפי מ"כ גם ב"ש הצנון חביבא טפי מברכה ב"ש האדמה וי"ל דלא חביב ב"ש הצנון כל כך מב"ש האדמה כמו שחשוב ב"ש האדמה משהכל ומ"ש בהלכות גדולות דב"ש הצנון תקדים לב"ש האדמה דמבורכת טפי היינו לפי המסקנא דלקמן דפליגי בשאין ברכותיהן שוות וקי"ל כר' יהודה אבל להאי לישנא דאמרי' דלא פליגי בשאין ברכותיהן שוות לא מחוקק פסק דהלכות גדולות כדפירשנו לעיל: מיתיבי היו לפניו צנון וזית מברך על הצנון וכו'. ופריך אלמא דמברך ב"ש האדמה אפילו לפטור ב"ש הצנון אפילו לגבי זית שהוא משבעת המינים וכ"ש קליות שהן כמו כן משבעת המינין דמברך עליהן ב"ש האדמה לפטור את *התפוחים לכן צריך להגהיג הכי כדפרישית *לעיל בשאין ברכותיהן שוות כמו תפוחים וקליות: א"ר ירמיה להקדים דא"ר יוסף וכו'. פירש"י והר"י לפי גרסא זו אתיא הא דאמר רב יוסף כל המוקדם כר' יהודה דוקא אבל ר' שמעון גרים אמר רב יוסף וכו' ואתיא אליבא דרבנן ומיירי שאין חביבין זה מזה דהא אזלינן בתר מוקדם דאי בחביבין פשיטא דחביב קודם דהא אפי' בשאר מינין לגבי שבעת המינין אמרי רבנן דמברך על איזה שירצה ומילתא דרב יוסף מילתא באפי נפשה ולא נהירא דבסמוך משמע דגרס דאמר רב יוסף ואתיא כר' יהודה דוקא דקאמר רב חסדא ורב המנונא הוו יתבי בסעודתא וכו' א"ל לא סבר לה מר להא דרב יוסף דאמר כל המוקדם וכו': במאי פליגי. כלומר מאי טעמא דר' יהודה דאמר שבעת המינין עדיף מאי עדיפות שייכא בהו אחר שאין יכולין לפטור שאר מינין ומשני דהעדיפות הוי מן ההקדמה: גפן כדי רביעית יין וכו'. פי' אם אכל עגין או גולבן כדי רביעית יין חייב אבל אם אכל מהן כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולכין בקל חוץ מן הכלי אבל כי משערין ביין לריך שיעורא תפי שהיין הוא עב ומחזיק גודש קלת קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה (ד) יוצא יותר מרביעית*: כלי בעלי בתים. גבי כלי עץ מתניתין

שיעורן